

Rådhuset, Rådhuspladsen 2, 8000 Aarhus C

Budget og Planlægning
Borgmesterens Afdeling
Rådhuset

01-06-2022
Side 1 af 9

Følgeskrivelse vedr. budget 2023-2026

Hermed fremsendes budgetredegørelse og takstoversigtsskemaer vedrørende følgende sektorer:

- 2.01 Teknik og Miljø, skattefinansieret (t)
- 2.13 Kollektiv Trafik (finansieringsbidrag)
- 2.15 Støttet byggeri (ikke-decentraliseret)
- 2.43 Miljøvagten (ikke-decentraliseret)
- 2.51 Ejendomme
- 2.61 Brandvæsen (finansieringsbidrag)

(t) angiver, at der også medfølger takstoversigtsskema for sektoren.

Teknik og Miljø ønsker at knytte en række bemærkninger til budgettet.

Emner:

1. Øget borgerinddragelse
2. Ressourcer til myndighedsbehandling ift. grøn omstilling (VE og fjernvarme)
3. Behov for prioritering på planområdet generelt
4. Håndtering af budgetmidler til blå og grønne initiativer, store planer mm.
5. Vejkapital
6. Driftsmidler til ITS
7. Kollektiv trafik
8. Indfrielse af indtægtskrav på anlægsreserven (merindtægt ved ejendomssalg)
9. Genopretning af bygninger
10. Prisstigninger – drift og anlæg

TEKNIK OG MILJØ
Aarhus Kommune

Rådhuset, Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Telefon: 89 40 20 00
Direkte telefon: 89 40 21 00

Direkte e-mail:
Teknikogmiljoe@aarhus.dk
www.aarhus.dk

1. Øget borgerinddragelse

Byrådet har med Aarhuskompasset sendt et klart signal om behovet for at betræde nye veje til medborgerskab og samskabelse. Der er herunder et politisk fokus på, hvordan borgere, fællesråd mv. tidligt kan inddrages med henblik på at bidrage til byens udvikling i forbindelse med helhedsplanlægning, lokalplanlægning mv.

Teknik og Miljø gennemfører allerede i dag forudgående høringer, workshops, dialoger med fællesråd, borgermøder mv. men ressourcerne er knappe. Dette skal ses i sammenhæng med en forventet produktion på én planstrategi, fire helhedsplaner, 26 lokalplaner samt flere hundrede byggesager i 2022. Hertil er der knyttet 1½ årsværk borgerinddragelseseksperter.

Øget borgerinddragelse er ikke muligt indenfor den nuværende økonomiske ramme. Teknik og Miljø vurderer, at en øget indsats forudsætter en tilføjelse af 3 ekstra årsværk, dedikeret til borgerinddragelse samt tilsvarende ressourcer til at Teknik og Miljø's projektledere kan håndtere den kompleksitet dette giver til de nuværende processer.

Dette svarer til ca. 5 mio. kr. årligt. Beløbet vil dække, at Teknik og Miljø herefter kan lave udvidet tidlig borgerinddragelse i alle større og komplekse plansager, håndtere særligt udvidede borgerinddragelsesprocesser i forbindelse med større og strategisk betydningsfulde opgaver og afholde borgermøder i den politiske fase i forbindelse med den offentlige høringsproces, hvor dette vurderes at være relevant.

2. Ressourcer til myndighedsbehandling i forhold til grøn omstilling

Der er de seneste budgetforlig sat mange midler af til anlægsinvesteringer til den grønne omstilling. Teknik og Miljø oplever samtidig, at der er et stigende pres på de myndighedsområder, der arbejder med planlægningen af grøn omstilling. Det forstærkes af den seneste samfundsmæssige udvikling og regeringens indsatser for at forcere den grønne omstilling.

Vedvarende energianlæg (VE)-anlæg, herunder geotermi
Planlægningen af VE-anlæg er afgørende for, at Aarhus Kommune kan nå målsætningen om at være klimaneutral i 2030. Teknik og Miljø skal myndighedsbehandle de konkrete projekter, men der er ikke afsat midler til denne opgave.

I regnskabet for 2021 overførte Teknik og Miljø klimamidler på i alt 5 mio. kr. til anvendelse indenfor myndighedsområdet, for at kunne fremskynde igangsættelse af processen for planlægningen. Herudover kan 2,3 mio. kr. finansieres af klimaplanen for 2021-2024. De i alt 7,3 mio. kr. vil dække udgifter til planlægningen for VE-anlæg til udgangen af 2023.

Side 3 af 9

Derefter skal der findes yderligere midler til den fortsatte drift og håndteringen af den forventede fremtidige VE-anlæg planlægningsportefølje. Med det nuværende kendskab til ønsker om planlægning for VE-anlæg, forventes der at mangle ca. 7 mio. kr. årligt i perioden 2024-2029. til håndtering af denne opgave. Teknik og Miljø forventer, med baggrund i nuværende meldinger fra Kredsløb A/S, at der som minimum er planlægningsopgaver for VE-anlæg frem til udgangen af 2033.

3. Behov for prioritering på planområdet generelt

Ved budgetforlig 2022 blev plan- og byggeområdet, under forudsætning af fortsat økonomi i de store arealudviklingsprojekter, tildelt en fast bevilling på 12 mio. kr. Med midlerne fulgte også to specifikke opgaver: (1) Opdateringer af de eksisterende SAVE registreringer såvel som ny registreringer af bygninger til og med 1970 og (2) et produktionsmål for antallet af igangværende helhedsplaner på 12 såvel som fire endeligt vedtagne per år.

På baggrund af budgetforliget har det været nødvendigt med en tilpasning i antal medarbejdere, for at overholde områdets økonomiske ramme. Dette har betydet en nedgang i produktionsmålet for 2022 fra 35 til 26 lokalplaner.

Teknik og Miljø sætter planer i gang i den takt som andre planer afsluttes. Der er p.t. en "ventelistepukkel" på ca. 36 lokalplaner og ventetiden er pt. ét år på igangsætning efter accept af plananmodning. Ventetiden er p.t. stigende.

Teknik og Miljø vil derfor foretage ledelsesmæssige prioriteringer for at sikre at de vigtigste planer kommer hurtigst muligt igennem. Teknik og Miljø vil desuden:

1. Fastholde Byrådets ambition om vedtagelse af 4 helhedsplaner om året frem til og med 2025 men sænke produktionsniveauet til 10 igangværende planer.
2. Afvise lokalplananmodninger, der medfører principielle ændringer i gældende kommuneplanramme, og som er placeret uden for udpegede vækstakser eller fortætningspunkter i kommuneplanen

3. Afvise lokalplananmodninger for meget små områder, og henvises til muligheden for at reducere i projektets omfang, således at det kan håndteres som en byggesag.
4. Sammenlægge flere lokalplaner og håndtere disse som én proces, hvor det giver mening og er muligt
5. Prioritere i antallet af nye lokalplansager, som er drevet af Aarhus Kommune som arealudvikler, som udvikler i sociale boligområder eller som bygherre, samt afsøge muligheden for specifikke projektbevillinger hertil.

Teknik og Miljø arbejder herudover fortsat på en forbedret intern kapacitetsstyring. Dette gøres bl.a. ved at udnytte planlovens mulighed for uddelegeret beslutningskompetence til forvaltningen, samt ved øget fokus på lukning af sager, hvor bygherre ikke lever op til forventninger omkring tid og kvalitet i leverancer.

Hvis Byrådet har ønsker om at udvide serviceniveauet i forhold til øget borgerinddragelse, sikre en øget og prioriteret myndighedsbehandling af vedvarende energianlæg (VE-anlæg), større indsats i udsatte boligområder, flere helhedsplaner mm, vil det kræve at der afsættes yderligere ressource til opgaverne i budgetforliget.

4. Håndtering af budgetmidler til blå og grønne initiativer, samt etablering af jordfond

Byrådet vedtog i 2020 Aarhus Kommunes politik for naturen og det grønne, "*Et grønnere Aarhus*" og Aarhus Kommunes strategi for klimatilpasning, "*Aarhus med mere blå*".

Byrådet har afsat betydelige midler til det blå og grønne område i forbindelse med budget 2022. Der er således afsat 75 mio. til "det vilde Aarhus" i form af en skov- og naturfond, 80 mio. kr. i 2024-2033 til miljø og biodiversitet/grøn by, samt 75 mio. kr. til klimatilpasning. Finansieringskilderne rækker i øvrigt langt ud over ovennævnte bevillinger og omfatter også f.eks. fondsbidrag via Teknik og Miljø's nyoprettede projektstøtteenhed samt private donationer, statslige støtteordninger (lavbundsprojekter, klimaskov m.v.), medfinansieringsprojekter med Aarhus Vand og synergier til andre kommunale projekter.

Det bemærkes, at Byrådet i forbindelse med budget 2022 vedtog at "Vilde Aarhus" skulle medfinansieres ved at anvende den centrale reserve afsat til Giber Ringvej. Grundet stigende materialepriser er det usikkert om Giber Ringvejsprojektet udnytter den fulde centrale reserve. Teknik og Miljø har overblik over dette ultimo 2022.

Teknik og Miljø bemærker, at der er behov for alternativ finansiering udover de givne bevillinger, hvis de politiske målsætninger i de førnævnte visionsplaner og Skov- og Naturfonden skal indfries.

Byrådet har samtidig stillet en række forslag til konkrete indsatser.

Det er vigtigt at sikre et godt samspil mellem indsatserne, da et konkret projekt kan således sikre flere mål samtidig. Der er derfor behov for en dynamisk planlægning for området.

Ovenstående er baggrunden for, at Teknik og Miljø i august 2022 fremsender byrådsindstilling der skal sætte principperne og rammen for det videre arbejde i de kommende år. Teknik og Miljø forventer i den forbindelse, at arbejde med årlige anlægsprogrammer for området, svarende til den praksis, der anvendes på vejanlægsområdet.

I forbindelse med midlerne til "det vilde Aarhus" er det tilkendegivet, at de bl.a. skal sikre Byrådets mål om 8.000 ha skov og 4.000 ha naturarealer. Der er desuden tilkendegivet, at man skal søge at virkeliggøre en grøn ring af sammenhængende natur rundt om Aarhus.

For at understøtte arbejdet med disse visioner, anbefaler Teknik og Miljø at byrådet etablerer en jordfond. Midlerne heri skal dels anvendes til aktivt opkøb af arealer, som i sig selv er relevante for at sikre de ovennævnte mål, dels til opkøb af arealer, som kan være relevante i forbindelse med multifunktionel jordbytte o.l.

Det er muligt at anvende en mindre del af de afsatte 75 mio. kr. til etablering af jordfonden, men det er samtidig nødvendigt at sikre løbende tilførsel af midler. I det omfang, jordfonden finansieres af de allerede afsatte midler, fragår disse naturligvis det råderum, der ellers er til den blå-grønne dagsorden.

Arealer, der omdannes til natur og skov, genererer i sig selv ikke nævneværdige indtægter. Teknik og Miljø anbefaler derfor, at det undersøges hvorvidt der kan reserveres en mindre del af indtægterne fra den almindelige jordforsyningsøkonomi (køb og salg af arealer til bolig- og erhvervsbyggeri), til finansiering af jordfonden.

5. Vejkapital og servicemål for vejenes tilstand

Teknik og Miljø har gennem en årrække gjort opmærksom på en ubalance mellem de midler, der er afsat til vejdrift og de servicemål, der har været sat for vejenes tilstand. I det omfang, der ikke

kan sikres tilstrækkelige midler til området, vil servicemålene blive sænket til et niveau, hvor der er balance i tingene.

Side 6 af 9

Teknik og Miljø har fortsat fokus på problemstillingen og overvejer forskellige scenarier for justering af serviceniveauet. Disse vil påvirke vejkapitalen – og dermed vejenes vedligeholdelsesstand – på længere sigt.

Teknik og Miljø fortsætter endvidere arbejdet med harmonisering af vejvedligeholdelsen i Aarhus, gennem nedklassificering af offentlige veje til privatvej. Dette arbejde forventes på længere sigt, frem mod 2030, at frigøre midler i størrelsesordenen 10 mio. kr.

6. Driftsmidler til Trafikentral – ITS Smart City

Der blev i budgetforligene for 2020 og 2021 afsat anlægsmidler til investering i Intelligente Transportsystemer (ITS). ITS er et vigtigt element i at sikre en god mobilitet i byen, med de positive kommunaløkonomiske og samfundsøkonomiske effekter, der følger heraf.

Der blev i 2020 også afsat midler til den afledte drift af ITS – mens dette ikke er tilfældet for de anlægsmidler, der blev afsat i 2021.

I perioden 2022-2024 kan driftsudgifterne finansieres af afsatte midler på driftsreserven.

Teknik og Miljø afsøger i samme periode de forskellige muligheder for samtænkning af trafikcentralen med andre døgnerberedskaber, herunder hos Letbanen og Østjyllands Brandvæsen. I forbindelse med investeringsplan 2024-2033 besluttede byrådet således, at Teknik og Miljø senere skal fremkomme med et gennemarbejdet bud på drifts-setup for hele ITS området.

Det er Teknik og Miljø's umiddelbare vurdering, at der fra 2025 vil mangle ca. 4 mio. kr. årligt til bemanning og generhvervelse af eksisterende udstyr i trafikcentralen.

7. Kollektiv trafik

I budgetforliget for 2022 blev der givet et løft af rammen til kollektiv trafik på 30 mio. kr. årligt. Det skete på baggrund af fælles oplæg fra Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling, som pegede på et årligt underskud i budgetperioden på 45-50 mio. kroner. Bevilningen blev givet med en forventning om ro på områdets økonomi på kort og mellemlang sigt og fastholdelse af kørselsomfanget i den nuværende trafikplan.

Området har haft en større opsparing, som stammer fra reserve-midler på området. Disse midler forventes opbrugt i 2022 og her-efter vil området potentielt oparbejde gæld, indtil budgettet løftes eller serviceniveauet tilpasses i forbindelse med indgåelse af ny trafikplan.

En række forhold påvirker områdets økonomi over de kommende år. Aarhus letbane er på vej med fremlæggelse af et flerårigt bud-get, som bl.a. indeholder kontraktbestemte merudgifter til vedlige-holdelsen af det kørende materiel. Desuden indeholder budgettram-men for området midlertidige bevillinger, som udløber i 2026. Der-til kommer de længerevarende effekter på indtægterne fra corona-pandemien og størrelsen af en statslig kompensation, som endnu er uafklaret, samt de store prisstigninger på brændstof.

Andre forhold trækker i nogen grad i modsat retning. Således hjælper pris- og lønreguleringen området i forbindelse med over-gang til el, der er fortsat muligheder for busprioritering ligesom Aarbus' overskud var større end forventet.

De økonomiske forhold for den kollektive trafik kan vurdere nær-mere, når der er truffet en række principielle beslutninger om fremtidens højklassede kollektive trafik. En ny kollektiv trafikplan afventer også disse beslutninger, og kan forventes fremlagt i 2026.

Teknik og Miljø gør opmærksom på, at såfremt den kollektive tra-fik skal udgøre et reelt og attraktivt alternativ til bilen – både for borgere i byen og oplandet – vil dette kræve tilførsel af betydelige midler til området.

Forligspartierne bag budget 2022 var opmærksomme på ovenstå-ende, og udtrykte at være indstillet på at drøfte yderligere budget-tilførsler i kommende budgetter. Teknik og Miljø anbefaler at om-rådet genbesøges i forbindelse med budget 2024.

8. Indtægtskrav på ejendomsområdet

Borgmesterens Afdeling har tilkendegivet et styrket fokus på ind-frielse af diverse indtægtskrav, som er opstået som konsekvens af tidligere budgetforlig og konkrete byrådsbeslutninger. Dette har bl.a. relevans for et indtægtskrav, fastlagt i 2007, vedrørende salg af diverse ejendomme som ikke længere tjente et kommunalt for-mål.

Borgmesterens Afdeling anbefaler, at der fastlægges en konkret ramme for indfrielse af indtægtskrav via salg af ejendomme. Teknik og Miljø er enig i denne betragtning, og vil konkret foreslå, at der fastlægges en revideret salgsliste, som Byrådet forlods kan godkende som grundlag herfor.

9. Genopretning af bygninger

Anlægsbudgettet til genopretning af bygninger er halveret i 2025 i forhold til tidligere år bl.a. pga. at bevillingen (KB Bygninger) skulle finansiere udgifter til både Gellerupbadet og Brandhaner jf. budgetforliget for 2022. Budgettet falder fra 119 mio. kr. i 2023 til 84 mio. kr. i 2024 og yderligere til 54 mio. kr. i 2025.

Teknik og Miljø fremlægger en bygningsrapport 2022 i forbindelse med regnskabet for 2022. Bygningsrapporten forventes at vise en stadig forværret tilstand for de kommunale bygninger (klimaskærm og tekniske installationer) og det dertil knyttede investeringsbehov. Der vil i den forbindelse blive taget stilling til udjævning af budgetbeløbene, således at der sikres en mere jævn udførelse af opgaverne hen over årene.

Teknik og Miljø gør i den forbindelse opmærksom på, at bygningsområdet i Aarhus kommune fortsat er organiseret med afsæt i bygningsafdelinger i hver magistratsafdeling. Et justeret organisatorisk setup vil formentligt kunne øge synergier på tværs.

Teknik og Miljø anerkender den økonomiske politik, men skal dog påpege, at den del af Ejendommens opsparing, der overstiger udsvingsgrænsen for opsparing i sektoren, er disponeret til nedrivning af gamle p-kældre. Behovet er nævnt i indstilling om supplerende forhold til forventet regnskab 2021, som Byrådet godkendte 2. december 2020.

10. Prisstigninger – drift og anlæg

I lighed med andre sektorer oplever Teknik og Miljø betydelige prisstigninger i forbindelse med gennemførelse af anlægsprojekter og leverancer af varer og tjenesteydelser. Enkelte anlægsprojekter er opgivet, udsat eller nedskaleret. Andre vurderes som så samfundskritiske, at de søges gennemført på trods af prisudviklingen. Det kan medføre, at andre projekter må vente (typisk dér, hvor et antal mindre projekter finansieres af en samlet KB-bevilling), eller at projekterne gennemføres i en lavere kvalitet end ønsket. Det kan på et senere tidspunkt medføre flere udgifter til genopretning

og vedligehold, end hvis projekterne var gennemført i sædvanlig god kvalitet.

Side 9 af 9

Teknik og Miljø har revurderet sine anlægsprojekter, med henblik på at udskyde projekter, som enten kan vente til senere, eller ultimativt droppes, hvis priserne ikke falder igen. Mange projekter er dog så godt i gang, at det ikke er meningsfuldt at bremse dem op, eller annullere dem. Andre projekter – f.eks. genopretningsprojekter – kan kun vanskeligt udskydes, da det vil betyde væsentlig større udgifter på et senere tidspunkt.

Som led i behandlingen af regnskab 2021 besluttede Byrådet at reservere 30 mio. kr. fra salget af boligejendomme til imødegåelse af økonomiske udfordringer indenfor Teknik og Miljø's område. Det er vurderingen, at disse anlægsindtægter kan anvendes til at imødegå prisstigningerne på igangværende anlægsprojekter, som ikke kan eller bør udskydes eller annulleres. Det sker konkret ved at tilføre midlerne til de relevante KB-bevillinger indenfor Teknik og Miljø's område.

Steen Stavnsbo

/

Henrik Seiding